

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра правоохоронної діяльності та поліціїсти
Факультет № 6

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни «Сучасні проблеми адміністративного судочинства України»
вибіркових компонент освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої
освіти

262 Правоохоронна діяльність (Правоохоронна діяльність)

за темою № 10 – «Взаємодія суб'єктів адміністративної юстиції»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 21 грудня 2023 року № 11

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 20 грудня 2023 року № 12

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 21 грудня 2023 року № 11

Розглянуто на засіданні кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики
Протокол від 14 грудня 2023 року № 13

Розробники:

1. Завідувач кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики, кандидат юридичних наук, професор Панова Ірина Вікторівна.
2. Доцент кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики, кандидат юридичних наук Клубань Марія Володимирівна.

Рецензенти:

1. Перший заступник директора Національного наукового центру „Інститут судових експертиз ім.Засл.проф.М.С.Бокаріуса, доктор юридичних наук, професор Спіцина Г. О..
2. Доцент кафедри адміністративного права та процесу Факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Казанчук І.Д.

План лекції

1. Поняття та законодавчі засади взаємодія суб'єктів адміністративної юстиції.
2. Комунікаційний комітет системи правосуддя: поняття, склад та компетенція.
3. Цілі, завдання та функції Прес-центр судової влади України.

Рекомендована література:

Основна:

1. Адміністративне судочинство України: підручник / за аг. Ред.. О.М. Пасенюка. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 700 с.
2. Пономаренко Г.А., Комзюк А.Т., Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Административная юстиция в Украине: учебное пособие / под общ. ред. А.Т. Комзюк. М.: Прецедент, 2009. 198 с.
3. Стариков Ю. Н. Административная юстиция. – М.: Норма, 2001. – 274 с.
4. Педько Ю. С. Становлення та правове регулювання адміністративної юстиції: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. – К., 2003. – 17 с.
5. Риков В. Д. Деякі питання створення адміністративної юстиції в Україні // Правова держава. – 1999. – Вип. 9. – С. 171 – 175.
6. Кодекс адміністративного судочинства України [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
7. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права / Навч. посібник/ За заг. редакцією Куйбіди Р.О., Шишкіна В.І. – К.: Старий світ, 2006. – 526 с.
8. Фесенко Л. І. Європейський досвід функціонування спеціалізованих судових органів. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць. Вип.55. Одеса : Юридична літ-ра, 2010. С. 11–20. 5.
9. Пипяк М. І. Адміністративний суд в системі державних органів України : дис. канд. юрид. наук : 12.00.07. Львів, 2016. 198 с.
10. Дорош В. С. Міжнародне адміністративне судочинство в захисті прав людини. Філософські та методологічні проблеми права. 2014. Вип. 1. С. 151-162.

Додаткова:

1. Адміністративне право України: підручник / під заг. ред. академіка С. В. Ківалова. – О.: Юрид. л-ра., 2003. – 892 с.
2. Ківалов С. В. Адміністративне процесуальне право: предмет, джерела, правовідносини // Наук. пр. Одес. нац. юрид. акад. – 2005. – № 4. – С. 3 – 9.
3. Осадчий А. Ю. Організаційно-правове забезпечення оскарження громадянами незаконних дій органів виконавчої влади в судах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. – Х., 2003. – 19 с.
4. Руденко А. В. Адміністративне судочинство: становлення і здійснення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. – Х., 2006. – 19 с.
5. Шемшученко Ю. Адміністративна юстиція // Юридична енциклопедія. –

Т. 1. – К.: Укр. енцикл., 1998. – С. 47 – 48.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Пошукова система Google Академія (Google Scholar) - <http://scholar.google.com>
2. Сайт «Научная сеть» - <http://www.nature.ru/>
3. Сайт «Brain Maps» - <http://brain-maps.org/>
4. Сайт «Cyberleninka» - <https://cyberleninka.ru/>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua/>

Текст лекції

1. Поняття та законодавчі засади взаємодія суб'єктів адміністративної юстиції.

Вища рада правосуддя, Вища кваліфікаційна комісія суддів України, Верховний Суд, Рада суддів України, Державна судова адміністрація України та Національна школа суддів України (далі - учасники Меморандуму),

прагнучи розвивати та розширювати взаємодію і співпрацю у сфері правосуддя та судоустрою, зміцнювати відносини між представниками системи правосуддя України,

керуючись положеннями Конституції України, законів України «Про судоустрій і статус суддів», «Про Вищу раду правосуддя»,

уклали цей Меморандум про взаємодію і співпрацю (далі - Меморандум) з метою налагодження ефективних, послідовних та взаємодоповнювальних комунікацій щодо всіх елементів роботи судової системи України.

Цілі Меморандуму полягають у налагодженні системної співпраці та взаємодії представників системи правосуддя України щодо:

- впровадження реформ у судовій системі;
- зміцнення та захисту незалежності судової влади;
- встановлення і забезпечення принципу верховенства права;
- підвищення авторитету судової влади та довіри суспільства до судової системи;
- удосконалення комунікації між судовими органами в Україні;

забезпечення прозорості та відкритої діяльності системи правосуддя України;

створення системи постійної просвітницької діяльності, спрямованої на ознайомлення з діяльністю судів і суддів, а також конституційними правами та обов'язками громадян;

забезпечення узгодженої і послідовної комунікації представників системи правосуддя зі ЗМІ, громадськістю та громадянським суспільством;

розробки єдиних правил діяльності органів та установ системи правосуддя у сфері комунікації (з урахуванням специфіки діяльності кожного органу та установи, а також недопущення та, за наявності, усунення конфлікту інтересів);

втілення інших завдань і цілей системи правосуддя, передбачених законодавством України.

Для цілей реалізації цього Меморандуму залучаються органи та установи системи правосуддя України.

З метою реалізації цілей Меморандуму в межах компетенції та повноважень, визначених Конституцією та законами України, представники системи правосуддя України беруть на себе зобов'язання:

Спільно встановити та підтримувати домовленість щодо усного та письмового (у тому числі електронного) обміну інформацією та іншої взаємодії між представниками системи правосуддя України.

Спільно розробити і реалізовувати комунікаційні плани, як стратегічні, так і поточні, за напрямками, що стосуються зміцнення та захисту незалежності судової влади; встановлення і забезпечення принципу верховенства права; підвищення авторитету судової влади та довіри суспільства до судової системи.

Співпрацювати з метою оперативного вирішення ситуацій у сфері комунікації, що потребують реагування.

Здійснювати зазначені комунікаційні завдання шляхом системної, оперативної, узгодженої і взаємодоповнювальної співпраці.

Представники системи правосуддя відповідають за напрями комунікації та взаємодії відповідно до компетенції за напрямками роботи, визначеними профільними законами.

Основні напрями зовнішньої комунікації Вищої ради правосуддя:

захист незалежності судової влади та авторитету правосуддя;

участь у законодавчому процесі з питань судоустрою та статусу суддів;

дисциплінарні процедури стосовно суддів;

питання притягнення судді до кримінальної відповідальності (згода на затримання чи утримання під вартою; тимчасове відсторонення судді від посади);

оцінка дій судді при порушенні вимог щодо несумісності;

утворення, реорганізація, ліквідація судів.

Основні напрями зовнішньої комунікації Вищої кваліфікаційної комісії суддів України:

ведення обліку даних про кількість посад суддів у судах, у тому числі вакантних;

добір кандидатів для призначення на посаду судді, кваліфікаційні іспити, рекомендації для призначення на посаду судді;

суддівська кар'єра;

кваліфікаційне оцінювання суддів;

дані суддівського досьє.

Основні напрями зовнішньої комунікації Ради суддів України:

суддівська етика;

конфлікт інтересів;

функціонування органів суддівського самоврядування;

захист професійних інтересів суддів.

Основні напрями зовнішньої комунікації Верховного Суду:

реалізація принципу верховенства права;

забезпечення сталості та єдності судової практики;

забезпечення правосуддя в порядку, установленому процесуальним законом;

аналіз судової статистики та узагальнення судової практики;

звернення до Конституційного Суду щодо конституційності законів, інших нормативно-правових актів, тлумачення Конституції України;

підготовка висновків щодо законопроектів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням судової системи та системи судоустрою; підвищення авторитету судової влади та довіри суспільства до Верховного Суду та суддів, судової влади в цілому;

пояснення рішень Верховного Суду, правових позицій Верховного Суду; висвітлення позасудової діяльності Верховного Суду, спрямованої на підвищення авторитету судової влади та довіри суспільства до Верховного Суду та суддів, судової влади в цілому.

Основні напрями зовнішньої комунікації Національної школи суддів України: спеціальна підготовка кандидатів на посади суддів; підготовка суддів, у тому числі обраних на адміністративні посади в судах; періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації; підготовка працівників апаратів судів та підвищення рівня їхньої кваліфікації; наукові дослідження з питань удосконалення судового устрою, статусу суддів і судочинства.

Основні напрями зовнішньої комунікації Державної судової адміністрації України:

ведення судової статистики; функціонування Єдиної судової інформаційної (автоматизованої) системи, Єдиного державного реєстру судових рішень, Реєстру електронних адрес органів державної влади, їх посадових і службових осіб та Електронного суду; діяльність Служби судової охорони.

Спільні напрями зовнішньої комунікації Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Ради суддів України:

суддівська кар'єра; кадрова політика в системі правосуддя.

Спільні напрями зовнішньої комунікації Вищої ради правосуддя, Верховного Суду, Ради суддів України, Державної судової адміністрації України, Національної школи суддів України:

забезпечення авторитету правосуддя та незалежності суддів;

діяльність органів та установ системи правосуддя, спрямована на підвищення довіри суспільства до судової влади;

фінансове забезпечення органів та установ системи правосуддя;

проведення курсів навчання, визначених дисциплінарним органом для підвищення кваліфікації суддів, які тимчасово відсторонені від здійснення правосуддя;

підготовка працівників апаратів та підвищення рівня їхньої кваліфікації;

кадрова політика в системі правосуддя;

організація діяльності судів;

соціальний захист суддів/суддів у відставці.

Спільні напрями зовнішньої комунікації Вищої ради правосуддя, Ради суддів України та Державної судової адміністрації України:

нормотворчість у напрямі організації роботи судів і Державної судової адміністрації України;

фінансове, матеріально-технічне забезпечення судів, органів та установ системи правосуддя України; участь у формуванні бюджетної політики щодо системи правосуддя України;

визначення нормативів кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення судів.

Спільні напрями зовнішньої комунікації Ради суддів України та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України: кваліфікаційне оцінювання суддів.

Форми співпраці представників системи правосуддя України

Для забезпечення реалізації цілей і завдань цього Меморандуму представники системи правосуддя України здійснюють співпрацю у формі робочих нарад керівників, оперативного обміну інформацією, необхідними матеріалами та документами, що мають значення для співпраці, а також можуть створювати за спільною згодою комітети, робочі групи, комісії, проводити круглі столи, конференції та використовувати будь-які інші не заборонені законодавством форми співпраці із залученням керівників секретаріатів, відповідальних структурних

підрозділів, експертів тощо. За необхідності реалізації окремих завдань, проектів чи заходів представники системи правосуддя України приймають спільні рішення, які є додатками до цього Меморандуму Організаційне забезпечення діяльності робочих нарад здійснює Вища рада правосуддя, якщо інше не передбачено рішенням.

Представники системи правосуддя визнають взаємну відповідальність за виконання спільних рішень та забезпечують підтримку ініціатив один одного, у разі якщо така підтримка буде необхідною.

2. Комунікаційний комітет системи правосуддя: поняття, склад та компетенція.

Комунікаційний комітет системи правосуддя (далі - Комунікаційний комітет, Комітет) - добровільне об'єднання представників та керівників органів та установ системи правосуддя, створене для спільної реалізації цілей Меморандуму.

Для роботи в Комітеті по дві уповноважені особи від Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Ради суддів України, Верховного суду, Національної школи суддів України, державна судова адміністрація України. До Комітету також входять керівники органів та установ системи правосуддя України за посадою.

Комітет у повному складі збирається не рідше одного разу на три місяці. На вимогу одного з учасників Меморандуму Комітет збирається позачергово.

Уповноважені особи, визначені представниками системи правосуддя України, утворюють у складі Комітету робочі групи з напрацювання ключових повідомлень та організації спільних комунікаційних, інформаційних заходів.

Робоча група на час виконання завдань обирає координатора її роботи. Робоча група зі свого складу визначає відповідальних за кожен із напрямів діяльності представників правосуддя України.

Для вирішення завдань комунікації Комітет може залучати до робочих груп керівників регіональних органів та установ системи правосуддя України.

З метою надання експертної, технічної або іншої допомоги Комітет може утворювати консультативні групи, до складу яких залучаються (за згодою)

українські та міжнародні експерти, представники міжнародних організацій і проектів.

3. Цілі, завдання та функції Прес-центр судової влади України.

Прес-центр судової влади України утворюється при Вищій раді правосуддя. Реалізація завдань та функцій Прес-центру покладається на відділ комунікаційної діяльності (прес-офіс Вищої ради правосуддя) секретаріату Вищої ради правосуддя (далі – відділ).

Основними завданнями Прес-центру є оприлюднення публічної інформації про діяльність судової системи і здійснення зовнішньої та внутрішньої комунікації із судовими органами та установами системи правосуддя, Комунікаційним комітетом системи правосуддя, регіональними центрами судової комунікації з метою забезпечення їх зв'язків із засобами масової інформації і громадськістю в Україні та за кордоном.

У своїй діяльності Прес-центр керується Конституцією України, законами України «Про судоустрій і статус суддів», «Про Вищу раду правосуддя», «Про доступ до публічної інформації», «Про звернення громадян», «Про інформацію», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації», «Про захист персональних даних», Кодексом суддівської етики, висновками Консультативної ради європейських суддів, Мадридськими принципами щодо зв'язку між засобами масової інформації та суддівською незалежністю (Резолюція 1296 Економічної та соціальної Ради ООН від 11 лютого 1994 року), іншими національними і міжнародними нормативними актами, що регулюють діяльність у цій сфері, Меморандумом про взаємодію та співпрацю представників системи правосуддя України та цим Положенням.

Для реалізації основних завдань Прес-центр має на меті:

забезпечення прозорості діяльності судової влади;

підвищення рівня авторитету судової влади і довіри громадян до правосуддя загалом;

підтримку відносин між судами, представниками органів та установ системи правосуддя, сприяння в обміні інформацією між ними та організації спільної комунікаційної діяльності за межами судової влади;

покращення відносин зі ЗМІ, лідерами громадської думки, громадськими організаціями, органами державної влади і місцевого самоврядування в інтересах побудови правової держави;

підвищення рівня правової освіти населення, інформування громадян про шляхи забезпечення їх конституційних прав та необхідність дотримання ними конституційних обов'язків.

Основними функціями Прес-центру є:

забезпечення підготовки та оприлюднення через засоби масової інформації офіційної позиції про діяльність судів, представників органів та установ системи правосуддя;

інформування, розробка заходів та координація впровадження єдиної комунікаційної політики судової влади України, спрямованої на відкритість, гласність та прозорість її діяльності, Плану дій щодо реалізації положень Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015 – 2020 роки та інших документів у частині комунікації;

забезпечення функціонування офіційного веб-порталу судової влади України в режимі інформагентства, системного та оперативного оновлення інформації, контролю за якістю оприлюднення інформації органами судової влади України;

налагодження та підтримка дієвих інформаційно-комунікативних зв'язків із засобами масової інформації;

здійснення моніторингу та аналізу інформації, викладеної в засобах масової інформації, щодо діяльності судової влади України;

організація нормативно-правового забезпечення у сфері комунікації судової влади України;

організація та проведення медіа-заходів за участю представників судової влади для засобів масової інформації;

здійснення підготовки друкованих, аудіо- та відеоматеріалів щодо діяльності

органів судової влади України для подальшого їх оприлюднення в засобах масової інформації та на офіційному веб-порталі судової влади, а також утворення та поширення відповідної продукції на друкованих та електронних носіях;

інформування засобів масової інформації і громадськості про публічні події та заходи за участю представників судової влади, здійснення акредитації ЗМІ, сприяння створенню сприятливих умов для їх роботи;

надання методичної допомоги органам судової влади з питань взаємодії зі ЗМІ та громадянським суспільством. Координація діяльності прес-служб, суддів-спікерів, прес-секретарів судів, інших посадових осіб, відповідальних за взаємодію із засобами масової інформації і громадськістю;

координація дій прес-служб, голів судів, суддів-спікерів, прес-секретарів судів, інших посадових осіб, відповідальних за взаємодію із засобами масової інформації і громадськістю під час кризової комунікації;

вжиття заходів для спростування неправдивої, недостовірної інформації, поширеної через засоби масової інформації, щодо діяльності судів, органів та установ системи правосуддя;

надання засобам масової інформації консультативної допомоги в підготовці публікацій, радіо- та відеоматеріалів стосовно діяльності судової системи України;

проведення досліджень та аналізу громадської думки з питань діяльності органів судової влади України та вжиття заходів за їх результатами;

проведення інформаційно-просвітницьких кампаній з метою підвищення рівня обізнаності громадськості щодо діяльності органів судової влади;

вивчення, узагальнення та поширення вітчизняного і світового досвіду щодо налагодження органами судової влади комунікацій з громадськістю, підготовка пропозицій із запровадження демократичних стандартів у діяльності органів судової влади, зокрема із застосуванням новітніх комунікативних технологій;

розроблення та впровадження заходів щодо вдосконалення організації інформаційного наповнення та розвитку веб-сайтів судів та веб-порталу судової влади;

здійснення моніторингу виконання визначеними в судах відповідальними

особами методичних рекомендацій з питань інформаційного наповнення веб-порталу судової влади України;

здійснення моніторингу та аналізу матеріалів, розміщених у засобах масової інформації, про діяльність органів судової влади України;

забезпечення відповідно до компетенції розгляду інформаційних запитів представників ЗМІ, журналістів, громадян;

використання інтернет-ресурсів для оперативного поширення інформації. Координація розповсюдження інформаційних повідомлень і наповнення офіційного веб-порталу судової влади України, офіційних веб-сайтів судів в інтернет-мережі, сторінки Вищої ради правосуддя, Прес-центру судової влади в соціальних мережах.

Прес-центр має право:

брати участь в оперативному і перспективному плануванні заходів, що проводяться за участю судів, органів та установ системи правосуддя;

вносити пропозиції щодо вдосконалення роботи Прес-центру та діяльності прес-служб, прес-секретарів судів, інших осіб, відповідальних за взаємодію із засобами масової інформації та громадськістю;

забезпечувати зв'язки з прес-службами органів державної влади, зокрема судів, органів та установ системи правосуддя, та взаємодію з громадянами, громадськими об'єднаннями та медіа на засадах прозорості, відкритості, пріоритету прав і свобод людини і громадянина;

брати участь у розробленні проектів нормативно-правових актів, що стосуються питань Прес-центру та комунікаційної діяльності органів судової влади України, суддівського самоврядування, суддів, органів держави у сфері судової влади зі спеціальним статусом ;

брати участь у підготовці проектів угод, договорів, меморандумів, протоколів, зустрічах делегацій, робочих групах, форумах, конференціях тощо у межах своїх повноважень;

вносити пропозиції керівництву Вищої ради правосуддя, секретаріату Ради та його структурним підрозділам щодо питань, які належать до компетенції Прес-центру;

взаємодіяти зі структурними підрозділами секретаріату Ради, державними органами, органами місцевого самоврядування, ЗМІ, громадянами та громадськими об'єднаннями з питань, що належать до компетенції Прес-центру;

одержувати й використовувати в роботі в установленому порядку інформаційно-довідкові матеріали та інші документи від органів судової влади України, суддівського самоврядування, суддів, органів держави у сфері судової влади зі спеціальним статусом, за винятком службової інформації і відомостей, що містять державну таємницю;

оприлюднювати офіційну позицію судів, органів та установ системи правосуддя України;

виконувати журналістські функції відповідно до вимог статті 26 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», що не суперечать обмеженням, пов'язаним із проходженням державної служби;

на належне матеріально-технічне та інше забезпечення для виконання поставлених завдань.

Прес-центр реалізує свою діяльність у співпраці із судами, органами та установами системи правосуддя, їх структурними підрозділами, Комунікаційним комітетом системи правосуддя, регіональними центрами судової комунікації.

Під час здійснення своїх повноважень Прес-центр взаємодіє з органами держави та місцевого самоврядування, громадянами, громадськими об'єднаннями, навчальними закладами, засобами масової інформації з питань, які належать до компетенції Прес-центру.